

ՎԵՐՋԻՆ ԵՐԵՔԸ

Անոնք երեքը, Դուրեան, Բարզէն և Թորգոմ սրբազանները, հայ եկեղեցական-նութեան վերջին սերունդի ներկայացուցիչներն էին՝ իրենց բացառիկ և հմայիչ յատկութիւններովը։ Անոնց անդարձ մեկ-նումը մեր Եկեղեցին կը զրկէ անցնող դարերու հոգեսէր և ազգասէր հայրապետներու յաջորդութենէն, որ յանձին անոնց՝ մեզի կը բերէր աստուածաշնչական նահապետ-ներու պատկառելի ղեմքերը իրենց ամբողջ վեհութեամբ, հեղինակութեամբ և խմաստութեամբ։

Դուրեան Սրբազան քրիստոնէական նեւրոգամտութեան և բարութեան տիպարն էր, վեր՝ մարդկային փոքրութիւններէ, մարդկային կեանքի հոգեկան ապրումներու կա-րելիութեան իրականացումն էր, հսկայ իմա-ցականութեան և խորհրդապաշտ հոգիի մը ներդաշնակ միաւորութիւնը։ Անիկա նոր Ուխտի Սիրոյ առաքեալին պէս իր հայեցողական կեանքի անոյշ ապրումները կը բաշխէր մեզի։ Վեհութիւն եւ քաղցրութիւն ծորել իր անձնաւորութիւնը Աստուծոյ սիրոյն կենդանի ապացոյցն էր։ Անիկա Աստուծոյ սէրը կը բերէր մեզի։

Բարզէն Վեհափառ, համակ եռանդ ու նախանձալուրդութիւն, Հայուն Սոսային էր, որ մէկդի դրած ամէն նկատում, ինքզինքը զոհած իր կոչումին, հուժկու հեղինակու-թեամբ մը նուիրուած էր Հայ Եկեղեցիին, զայն նկատելով իրեն իրական կեանքի մը աղբիւրը, աստուածային կեանքի մը՝ որ կը կերտէ Հայուն նկարագիրը իր անհատական և ազգային երեսներով միանգամայն։ Իրեն համար Եկեղեցին Աստուծոյ և Ազգին զա-ղափարին մարմնացումն էր, որ հաղորդ կ'ընէ զմեզ մեր հայրերուն և մեր Աստու-ծոյն։ Այս համոզումը հաւատոյ հանգանակի մը նուիրականութիւնն ունէր իրեն համար, ու ինքն ալ իսրայէլի Մեծ Մարգարէին պէս գերյափշտակուած այդ գաղափարով, ուժ-գին և շէշտ բառերով կ'արտայայտէր զայն բանին, գրով և գործով, Հայ ժողովուրդին փրկութեան իբրեւ միակ ազգակը։

Իսկ Թորգոմ Գառիարք՝ այդ երկուքը

կամրջող խոհական մտքի և սիրով զսպա-նակուած եռանդուն հոգիի մը մարմնացումն էր, միեւնոյն տեսիլներով և զազափարնե-րով սնած։

Երբ Հայ ժողովուրդը կորսնցուց իր հոգիին արտայայտութիւնը եղող առաջին երկուքը, ամէնուն աչքերը իրեն յառեցան, ամէնուն յոյսերն ու ակնկալութիւնները Ա-նոր վրայ կեդրոնացան, վառնդի Ան միայն իբրեւ ճշմարիտ հովիւ և իմաստուն առաջ-նորդ կրնար հովուել իր ցրուած հօտը, և խրախուսել յուսալքումի մատնուած իր ժո-ղովուրդը։ Սփիւռքի մէջ նոր դարերու փա-րաւաններու նորահնար ձուլումի և ապագ-գայնացման վտանգներուն ենթակայ մեր ժողովուրդին Մովսէսն էր Ան, որ իր խօսքին հմայքովը, իր անձին շնորհքովը և մանա-ւանդ իր հեղինակաւոր գրելովը, ամէնուն կը հասցնէր Աստուծոյ խոստումին և ազ-գին ապագային անմեռ յոյսը։ Մեր միակ հովուապետն էր Սփիւռքի մէջ, որուն ներ-կայութիւնը ամենուրեք Սինայէն իջնող Աս-տուծոյ պատգամաբեր առաքեալի մը տը-պաւորութիւնը կը գործէր, և ամէնուն կը ներշնչէր տառապանքին դիմագրաւելու կո-րովը և Աւետեանց երկրին յոյսը։

Այս վերջինն ալ կ'իյնայ ահա, առանց իր յոյսերուն ամբողջական իրականացումը տեսնելու, որք ձգելով իրմով խանգավառ ու իր շունչով օծուն սերունդ մը, և ան-գլուխ իր ժողովուրդը։

Այս երեք առաքելատիպ ղեմքերու մեկնումով յուսալքումի ամպը կը պատէ ամէնուս սիրտը։

Յուսի միակ նշրջը անոնց հոգիի և մտքի սերունդին, իբրեւ նոր Յեսուսներ, անոնց նուիրական գործը շարունակելու սրբազան ուխտը կրնայ ըլլալ. առողջ միայն այդ երեք երջանիկ հոգիները իրենց երազ-ները մասամբ իրականացած համարելով՝ պիտի ցնծան իրենց յաւիտեական կայան-քին մէջ։

ՍՆԵՐՈՎԻԷ՝ ՎԱՐԴԱՊԵՏ